

ВОЛОШИН П.М. канд. пед. наук, доц.
Заслужений працівник культури України;
ВОЛОШИНА Г.П канд. пед. наук, доц.
Уманський державний пед.університет
ім. Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Головною метою патріотичного виховання є становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу і забезпечувати її національну безпеку, знати свої права і обов'язки, цивілізовано відстоювати їх, сприяти єднанню українського народу, громадянському миру і злагоді в суспільстві, готовності захищати її.

Патріотизм – складне і багатогранне поняття, один із найважливіших компонентів індивідуального та суспільного способу життя.

Філософський енциклопедичний словник дає таке визначення цього поняття. *Патріотизм* – це любов до Батьківщини, відповідальність за її долю і готовність служити її інтересам, а в разі потреби самовіддано боронити здобутки свого народу; соціально-політичний і моральний принцип, що в загальній формі виражає вищеназвані почуття та емоційні стани. Як соціально-психологічне почуття має широку гаму проявів: від гордості за досягнення Вітчизни, поваги до історичного минулого, дбайливого ставлення до народної пам'яті, збереження та опанування національними і культурними традиціями до гіркоти переживань за невдачі і втрати рідної країни, страждання через її біди [4, 471].

У педагогічному словнику поняття «патріотизм» визначається домінантою особистості, загальнолюдським поняттям, яке закріплювалося віками й тисячоліттями в свідомості людей, відданих народу, Батьківщині. Корені патріотизму сягають давнини, коли відповідні почуття виникали на ґрунті спільності території, мови, звичаїв, суспільного устрою життя зі спільною власністю на знаряддя праці [3, 287]. У демократичному

суспільстві бути патріотом – означає усвідомити у своїй Батьківщині безумовну цінність, приєднатися до неї розумом і почуттями. Людина-патріот відкриває у собі абсолютну відданість Батьківщині. Така людина радіє її успіхам і служить їй, поєднує свою долю з її долею, а не любить Батьківщину на відстані.

«Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» дає таке визначення цього феномена особистості. «Це свідомо громадянська позиція, особлива спрямованість самореалізації і соціальної поведінки громадянина. Основними критеріями і показниками патріотизму є любов, вірність і служіння Батьківщині, турбота про забезпечення цілісності і суверенітету України, піклування про її постійний розвиток на шляху демократичного національного відродження, сприяння гармонізації державних, суспільних та особистісних інтересів у повсякденному житті. У випадку загрози національній безпеці патріотизм виявляється у готовності служити Україні, встати на її захист, визнанні пріоритету суспільних і державних інтересів над особистими» [1].

О. Вишневський у своїй науковій теорії визначає цінності національного виховання: українська ідея; державна незалежність України; самопотреба в боротьбі за свободу нації; патріотизм, готовність до захисту Батьківщини; єдність поколінь на основі віри в національну ідею; почуття національної гідності; історична пам'ять; громадська національна патріотична активність; пошана до державних та національних символів, до Державного Гімну; любов до рідної культури, мови, національних свят і традицій; пошана до конституції України; орієнтація власних зусиль на розбудову Української держави й розвиток національного господарства; протидія антиукраїнській ідеології та ін. [2, 3].

Необхідно зазначити, що вітчизняна педагогічна наука і практика акумулювала значний позитивний досвід у питаннях патріотичного виховання молоді. У різні історичні періоди проблеми патріотизму,

виховання національно свідомої особистості з відповідальною громадською позицією неодноразово порушувались у творах українських вчених, зокрема у працях Г.С. Сковороди, К.Д. Ушинського, І.Я. Франка, А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського.

Значний розвиток теоретичні й методологічні основи формування патріотичних цінностей отримали у наукових працях сучасних вітчизняних учених – І.Д. Беха, А.М. Бойко, М.Й. Боришевського, С.У. Гончаренка, Ю.І. Римаренка, Г.Г. Філіпчука та ін. Проблеми патріотичного виховання громадян України стали предметом низки дисертаційних досліджень і наукових праць (А.О. Афанасьєв, В.І. Герасимчук, В.М. Дзюба, В.О. Коваль, П.В. Онищук, Р.Р. Петронговський, М.І. Томчук, В.В. Шевченко).

Отже, аналіз змісту нормативно-правових актів держави та узагальнення поглядів вітчизняних науковців на формування патріотичних цінностей дозволяють розглядати його на загальносоціальному рівні як *систематичну діяльність органів державної влади і громадських організацій, спрямовану на формування у молоді патріотичної свідомості, вірності своїй Вітчизні, готовності до виконання конституційного обов'язку із захисту інтересів Батьківщини*. Патріотичне виховання передбачає формування особистості з притаманними їй якостями громадянина-патріота Батьківщини, здатної успішно виконувати громадянські обов'язки в мирний і воєнний час.

Список використаних джерел

- 1.Бех І.Д., Чорна К.І.. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. – К. – 2006.
- 2.Вишневецький О. Сучасне українське виховання. – Львів, Світоч, 1996.– 135с.
- 3.Педагогический словарь. – М.: Изд. Академии пед. наук, 1960. – с. 287
- 4.Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис. – 2002. 743 с.. – С.471.
- 5.Чорна К. Громадянське виховання – нагальна потреба України // Освіта України. – 2000. – 20 грудня. – С. 5., с. 3.